

ОСОБЛИВОСТІ ОБРІЗУВАННЯ ГРУШІ

О. В. Мельник, І. О. Личенкова, за матеріалами
дорадника Петера ван Аркела (Нідерланди)

Сильнорослість груші спричиняє суттєві витрати на обрізування дерев, слабе формування генеративних бруньок і схильність гілок із надмірним ростом до надмірного осипання зав'язі. Обрізування ріст не обмежує, а активізує, тому успішне вирощування груші потребує регулювання росту дерев, якого досягають, насамперед, раціональним добором підщепи. У Бельгії й Нідерландах домінує недостатньо морозостійка карликова айва С, у Польщі здебільшого використовують напівкарликові або середньорослі айву S та айву А (айва МА), які ріст дерев обмежують недостатньо.

Найкращий спосіб ослаблення росту дерев груші – швидке навантаження молодих дерев урожаєм.

Ріст обмежують також підризуванням коренів, роблячи це навіть із другого року після садіння.

Скороплідність насадження певною мірою залежить від способу формування крони. Веретеноподібну крону груші зазвичай формують із постійними гілками основного (першого) ярусу. Залежно від характеру росту та плодоношення у дерев помологічних сортів Конференція, Конкорд, Ноябрьська (Ксеня, Яніс, Гармонія) їх після садіння скеровують дещо вгору, а для сорту Александр Лукаш (Лукашівка) – трохи вниз.

Формування генеративних бруньок на гілках першого ярусу покращують створенням так званого «стола», кріплячи їх до натягнутих уздовж ряду двох додаткових дротів

шпалери. Таким чином запобігають провисанню основних гілок під тягарем врожаю, зберігаючи веретеноподібну форму крони. Надто сильно відгинати гілки не слід, тому дроти «стола» розтягують на висоті 90–100 см від рівня ґрунту (залежно від висоти штамбу саджанця), а гілки фіксують у трохи піднятому стані з близьким до 45° кутом відходження від провідника (рис. 1).

На дещо піднятих гілках формуються плоди високої якості, тоді як надмірно відігнуті ініціюють утворення численних вертикальних непродуктивних пагонів. За свідченням Т. Пагача, з цієї ж причини для насаджень груші малопридатні саджанці кніп-баум, що мають тупий кут відходження гілок від провідника.

ОБРІЗУВАННЯ ПЛОНОСНИХ ДЕРЕВ

Обрізування груші вважають значно простішим від яблуні. З досягненням деревом запроєктованої висоти на провіднику формують так зване «ікло», вкорочують на третину або наполовину пагін його продовження (рис. 2). З утворених на верхівці кількох однорічних пагонів у наступному році знову вибирають пагін продовження провідника, вкорочуючи його за другою або

Рис. 1. Гілки першого ярусу кріплять до «стола»

Рис. 2. Обрізування верхівки провідника у сформованого дерева груші (зліва – до обрізки)

Рис. 3. Формування «ікла» на пагоні продовження гілки нижнього ярусу

Рис. 4. Додаткове «ікло» на верхівці (а), на яке буде переведено провідник в наступному році (б)

третьою від основи брунькою, а решту видаляють.

У подібний спосіб формують «ікло» на пагоні продовження основних гілок (першого ярусу; рис. 3). Минулорічний приріст на кінці гілки вкорочують за скерованою «назовні» брунькою (для розширення крони), формуючи «ікло» спочатку довшим, а в наступні роки – значно коротшим.

Якщо дерево суттєво перевищило задану висоту, крони знижують у кілька прийомів. У першому році верхівку зрізують «на ікло» описаним вище способом, а поблизу місця майбутнього зниження крони формують дещо довше додаткове «ікло» з сильного вертикального минулорічного приросту (рис. 4), на яке в наступному році й «переводять» провідник.

Таким чином уникають обрізування в зоні багаторічної деревини й утворення у верхній частині крони надмірного числа приростів, оскільки обрізаний «на ікло» минулорічний приріст набуває ролі провідника з концентрацією на ньому верхівкового росту дерева.

Дерева груші потребують вищого від яблуні доступу світла до всіх частин крони і формують якісні генеративні бруньки лише за таких умов. З цієї метою, подібно до яблуні, для просвітлення нижньої частини крони над першим ярусом дерев груші створюють так зване «вікно», видаляючи більшість приростів на 50–60-сантиметровому відрізку провідника (рис. 5).

Вище від цього «вікна» на провіднику формують плодову деревину не старше трирічного віку, видаляючи непотрібні гілки систематичним відновлювальним обрізуванням. При цьому залишають дещо довші, ніж на яблуні, сучки заміщення, формуючи з них плодоносні ланки (рис. 6). З сучків заміщення зазвичай утворюються не надто сильні плодоносні пагони.

Під час детального обрізування груші насамперед видаляють усі минулорічні прирости без генеративної бруньки на кінці. Для закладання генеративних бруньок (в роки з недостатньою їх кількістю) окремі гілки відгинають горизонтально.

Перевантажені генеративними бруньками дво-трирічні гілки з надмірним ростом укорочують на межі минулорічного приросту (в

Рис. 5. Веретеноподібна крона груші зі сформованим «вікном» над першим ярусом гілок

зоні річного кільця), допускаючи в поточному році плодоношення, а в наступному році таку гілку видаляють із залишенням сучка заміщення (рис. 7).

На гілках нижнього ярусу інколи пагони без генеративної бруньки на кінці, за можливості відгинаючи їх для формування плодоносної деревини (рис. 8).

ВТРАТА ЗАВ'ЯЗІ ЗА СИЛЬНОГО РОСТУ

У наймолодших частинах рослини – точках росту, молодому листі, насінні – синтезуються ауксини, зокрема індолилцтова кислота. Переміщуючись від верхівки до коренів, ці регулятори росту спричиняють синтез у клітинах етилену – «гормону старіння», який ініціює осипання зав'язі: саме етилен входить до складу препаратів для хімічного її проріджування. Конкуренцію зав'язі за поживні речовини створюють пагони з сильним ростом і спричинений ауксинами синтез етилену. Цього

Рис. 7. Надто довгі бічні гілки вкорочують на межі приросту

Рис. 6. Плодоносні пагони, утворені на провіднику з сучків заміщення

уникають обмеженням росту, зокрема весняним підрізуванням коренів або обробкою дерев інгібітором росту (ретардантом).

ПІДРІЗУВАННЯ КОРЕНІВ І ШТАМБУ

З метою обмеження росту дерев у насадженнях старшого віку продовжують підрізувати корені. Рано навесні (до початку вегетації) за наявності зрошення це роблять з одного боку ряду на відстані 40–50 см від штаблів дерев механізмом із прямим або навскісним ножем. Оскільки груша вимоглива до водозабезпечення під час цвітіння, в незрошуваному саду корені краще підрізати восени, щоб за весняної посушливої погоди не завдати шкоди зав'язуванню плодів. Якщо цвітіння слабке і після осипання зав'язі на деревах замало плодів, у другій половині червня корені в зрошуваному саду підрізають ще й з іншого боку ряду.

Надмірну ростову активність, особливо за нерівномірного росту дерев у кварталі саду, «вирівнюють» надрізами штамбу. Перший горизонтальний надріз – до половини товщини штамбу або на третину в дерев старшого віку – роблять за 7–12 днів до початку цвітіння нижче місця відходження гілок нижнього ярусу, а другий – на 30 см нижче із протилежного боку. ☼

Рис. 8. Залишення кількох слабких бічних пагонів на гілках нижнього ярусу